

บทคัดย่อ

การขายตามคำพรรณนา คือ สัญญาซื้อขายเฉพาะอย่างประเภทหนึ่งตามที่บัญญัติใน มาตรา 503 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยกฎหมายได้กำหนดให้ผู้ขาย มีหน้าที่ต้องส่งมอบทรัพย์สินที่ตรงตามคำพรรณนาให้แก่ผู้ซื้อ ซึ่งหากผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินที่มี ลักษณะไม่ต้องตรงตามคำพรรณนาแล้ว ผู้ซื้อสามารถเรียกร้องให้ผู้ขายรับผิดชอบภายในหนึ่งปีนับแต่ วันส่งมอบตามที่มาตรา 504 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้บัญญัติไว้ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากบทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าวมิได้ให้ความหมายหรืออธิบายลักษณะของการขาย ตามคำพรรณนาไว้โดยตรง จึงยังไม่มี ความชัดเจนว่าสัญญาซื้อขายในลักษณะเช่นใดจึงจะถือเป็น การขายตามคำพรรณนาอันก่อให้เกิดความผูกพันในทางกฎหมายได้ นอกจากนั้นเมื่อได้พิจารณา ความรับผิดชอบของผู้ขายอันเนื่องมาจากการขายตามคำพรรณนากับความรับผิดเพื่อชำระดอกเบี้ย ตามมาตรา 472 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว จะพบว่าหลักกฎหมายทั้งสอง ดังกล่าวมีขอบเขตในการใช้บังคับที่ใกล้เคียงกันมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ผู้ขายส่งมอบ ทรัพย์สินที่เสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์อันมุ่งหมายโดยสัญญาให้แก่ผู้ซื้อ ทั้งนี้ เนื่องจาก ความรับผิดชอบดังกล่าวต่างเกี่ยวข้องกับลักษณะหรือคุณสมบัติของทรัพย์สินที่ซื้อขายเช่นเดียวกัน ซึ่งส่งผลให้การปรับใช้กฎหมายในบางครั้งเกิดปัญหาในระบบของการตีความกฎหมายว่าควรตีความ ไปในแนวทางใด และหากคำพรรณนาโดยลักษณะที่แท้จริงแล้วถือเป็นข้อสัญญาโดยปริยายอย่าง หนึ่งซึ่งผู้ขายมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตาม ก็อาจไม่มีความจำเป็นที่จะต้องบัญญัติหลักการตามมาตรา 503 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์รองรับไว้ เนื่องจากสามารถนำบทบัญญัติว่าด้วย สัญญาซื้อขายโดยทั่วไปมาใช้บังคับกับสัญญาซื้อขายในลักษณะดังกล่าวได้อยู่แล้ว

การศึกษาหลักกฎหมายว่าด้วยการขายตามคำพรรณนาในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จึงมุ่ง พิจารณาความหมายและลักษณะของการขายตามคำพรรณนา รวมทั้งสิทธิ หน้าที่และความรับผิด ของคู่สัญญาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยการศึกษา เปรียบเทียบกับแนวคิดของกฎหมายต่างประเทศ เพื่อประกอบการพิจารณาสภาพปัญหาและ ข้อจำกัดที่เกิดขึ้นจากการใช้บังคับบทบัญญัติว่าด้วยการขายตามคำพรรณนาในกฎหมายไทย

จากการศึกษาปัญหาต่างๆ พบว่า การพรรณนาถึงลักษณะรูปพรรณสัณฐานหรือ คุณภาพของทรัพย์สินที่ซื้อขายไม่ควรจำกัดว่าต้องเป็นการกระทำโดยผู้ขายเท่านั้น กล่าวคือ ผู้ซื้อ ก็สามารถเป็นผู้พรรณนาลักษณะหรือคุณสมบัติของทรัพย์สินได้เช่นเดียวกัน หากว่าผู้ขายได้ให้ คำรับรองในลักษณะหรือคุณสมบัติที่ผู้ซื้อได้พรรณนาไว้แล้ว นอกจากนั้นคำพรรณนายังมี

ความหมายรวมถึงข้อความที่ผู้ขายได้แสดงต่อบุคคลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะของทรัพย์สินด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อความที่ปรากฏในสื่อโฆษณา ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ซื้อได้รับความคุ้มครองจากการขายสินค้าโดยใช้สื่อโฆษณามากยิ่งขึ้น แต่โดยที่ลักษณะของข้อความตามมาตรา 503 วรรคสอง ไม่อาจครอบคลุมถึงการโฆษณาที่กระทำโดยผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือบุคคลอื่นๆ ที่มีคู่สัญญากับผู้ซื้อได้ จึงมีความจำเป็นต้องบัญญัติกฎหมายขยายความผูกพันตามคำพรรณาไปถึงการกระทำของบุคคลดังกล่าว ผู้เขียนจึงได้เสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยนำมาบัญญัติไว้ในมาตรา 472 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังปรากฏข้อความข้างทำนองนี้

นอกจากนั้นเพื่อป้องกันความสับสนในการปรับใช้กฎหมายในข้อเท็จจริงที่มีความใกล้เคียงกันกับความรับผิดเพื่อชำรุดบกพร่อง อีกทั้งเพื่อเป็นการคุ้มครองผู้ซื้อให้มากยิ่งขึ้น ทั้งในเรื่องอายุความตามมาตรา 474 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งยาวนานกว่าอายุความตามมาตรา 504 และหลักความรับผิดโดยไม่มีความผิดของผู้ขายตามมาตรา 474 วรรคสอง จึงควรตีความว่าการที่ผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินไม่ตรงตามคำพรรณนามีลักษณะเป็นการส่งมอบทรัพย์สินที่ชำรุดบกพร่องตามมาตรา 472 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แทน เนื่องจากคุณสมบัติหรือลักษณะของทรัพย์สินตามคำพรรณนาที่ผู้ขายได้ให้คำรับรองไว้นั้น ย่อมถือเป็นลักษณะหรือคุณสมบัติที่พึงมีตามความมุ่งหมายของคู่สัญญานั้นเอง ซึ่งผลของการตีความดังกล่าว ย่อมทำให้ผู้ซื้อได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายมากขึ้น และเมื่อพิจารณาลักษณะหน้าที่ของผู้ขายในการส่งมอบทรัพย์สินให้ตรงตามคำพรรณนาแล้วจะพบว่า หน้าที่ดังกล่าวย่อมเกิดขึ้นโดยผลของข้อสัญญาโดยปริยายทั่วไปที่ผู้ขายมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตาม ทั้งนี้ เนื่องจากการทำคำพรรณนาที่เกี่ยวข้องกับลักษณะรูปพรรณสัณฐานหรือคุณภาพของทรัพย์สินในระหว่างการทำสัญญาซื้อขายย่อมแสดงให้เห็นถึงความประสงค์ของคู่สัญญาได้โดยปริยายว่า ต้องการให้นำคำพรรณนาเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของข้อตกลงในสัญญาซื้อขาย ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าสามารถนำบทบัญญัติว่าด้วยสัญญาซื้อขายโดยทั่วไปมาใช้บังคับกับการซื้อขายในลักษณะดังกล่าวได้อยู่แล้ว ดังนั้น จึงไม่มีความจำเป็นต้องบัญญัติหลักการตามมาตรา 503 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์รองรับไว้อีก และเพื่อความชัดเจนในการปรับใช้กฎหมาย ตลอดจนเพื่อเป็นการคุ้มครองผู้ซื้อ ผู้เขียนจึงเสนอแก้ไขบทบัญญัติว่าด้วยความรับผิดเพื่อชำรุดบกพร่องดังนี้

“มาตรา 472 ในกรณีทรัพย์สินซึ่งขายนั้นชำรุดบกพร่องอย่างใดอย่างหนึ่ง อันเป็นเหตุให้เสื่อมราคาหรือเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์อันมุ่งจะใช้เป็นปกติก็ดี ประโยชน์ที่มุ่งหมายโดยสัญญาก็ดี ท่านว่าผู้ขายต้องรับผิด ความดังกล่าวให้ใช้บังคับทั้งที่ผู้ขายรู้อยู่แล้วหรือไม่รู้ว่าคุณภาพชำรุดบกพร่องมีอยู่

ให้นำข้อความที่ผู้ขาย ผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือบุคคลอื่นที่แสดงตนว่าเป็นผู้ประกอบการซื้อขายสินค้าได้แสดงต่อบุคคลเป็นการทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะ คุณสมบัติหรือคุณภาพของทรัพย์สิน โดยเฉพาะข้อความที่ปรากฏในการโฆษณา มาใช้ในการพิจารณาว่าทรัพย์สินที่ซื้อขายมีความชำรุดบกพร่องตามความในวรรคหนึ่งหรือไม่ เว้นแต่ผู้ขายไม่รู้หรือไม่มีเหตุอันควรรู้ถึงข้อความเช่นนั้น หรือข้อความดังกล่าวได้ถูกยกเลิกหรือแก้ไขในเวลาทำสัญญาซื้อขาย ซึ่งการยกเลิกหรือแก้ไขนั้นได้กระทำต่อบุคคลโดยทั่วไปแล้ว หรือการตกลงใจซื้อทรัพย์สินของผู้ซื้อได้รับอิทธิพลจากข้อความเช่นนั้น”